

PRÁCE S ATLASEM

Celkem 30 bodů

Pomůcky: psací potřeby, kalkulačka,
Školní atlas světa (Kartografie Praha, a. s.),
Česká republika: sešitový atlas pro základní školy a víceletá gymnázia (Kartografie Praha, a. s.).

1

6 bodů

Nad britským impériem kdysi „slunce nezapadalo“ – britské kolonie se rozkládaly ve většině časových pásem. Dnes zbývá Velké Británii posledních 14 závislých území.

Ověř, zda tvrzení o „nezapadajícím slunci“ platí i dnes. Zjednodušeně uvažujme, že aby toto tvrzení platilo, **nesmí být** mezi dvěma od sebe nejvzdálenějšími britskými závislými územími „**mezera**“ **větší než osm hodin pásmového času**.

Poznámka: Pokud ve tvém atlase není mapa časových pásem, spočítej šířku „mezery“ ze zeměpisné délky.

a) Platí dnes tvrzení o „nezapadajícím slunci“? Zakroužkuj: ano – ne

b) Uveď, mezi kterými dvěma britskými závislými územími je dnes „mezera“ největší a jak přesně je široká (v hodinách pásmového času).

Dvě území (jejich názvy):

Šířka mezery (hodiny):

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE C

2

8 bodů

V posledních letech vyvrcholily problémy v africkém Mali. Nejdříve islamisté a separatisté obsadili sever země a vyhlásili tam nezávislý stát „Azawad“ a poté ohrozili hlavní město Mali, Bamako na jihu. Na to zareagovalo mezinárodní společenství v čele s Francií, které na počátku roku 2013 vojenskou akcí rebely porazilo, čímž Azawad zanikl.

Jedním z důvodů problémů Mali je jeho obrovská různorodost. Země se skládá ze dvou značně odlišných a nesourodých částí – jihozápadu a severovýchodu. Pomyslná hranice mezi oběma částmi prochází „úzkým hrdlem“ přibližně mezi městy Mopti a Timbuktu na Nigeru.

Do tabulky níže zpracuj s pomocí atlasu přehled odlišností severovýchodního a jihozápadního Mali. V asi 6 bodech uveď, jak se v obou částech této země liší:

- 1. přírodní podmínky (např. podnebí, vegetace),**
- 2. obyvatelstvo (např. hustota zalidnění, složení populace),**
- 3. ekonomika (např. zemědělství, hospodářský význam).**

Není nutné uvádět přesná čísla či zacházet do detailů, stačí přehled základních rozdílů.

Jihozápad	Severovýchod

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE C

3

8 bodů

Ropa je jednou ze základních surovin, bez níž se současné hospodářství těžko obejde. Česko – stejně jako ostatní střeoevropské země – je přitom silně závislé na dovozu ropy ze zahraničí.

a) Napiš názvy dvou hlavních ropovodů, kterými se do Česka dováží ropa.

b) Uveď názvy dvou hlavních ropných přístavů na pobřeží Jadranu, ze kterých k nám ropa směřuje – nebo může směřovat současnou sítí ropovodů.

c) Přes převahu dovozu se ropa na našem území v omezené míře těží. S pomocí atlasu uveď názvy dvou obcí s rozšířenou působností (ORP), v jejichž správních obvodech se těží nejvíce ropy.

d) Které české město proslulo jako centrum zpracování ropy?
Jedná se o město s téměř 20 tisíci obyvateli, ležící na nejdelší české řece.

e) Které město v Polsku je známé velkými ropnými rafinériemi?
Jde o město s více než 100 tisíci obyvateli, ležící na západě Mazovského vojvodství.

4

8 points

The legendary Russian millionaire, Mr. Gazchuk, wants to buy a summer house somewhere in the Czech Republic. Help him to select the most suitable town for his new house. He has the following four requirements for this town:

- a) It must have less than five thousand inhabitants.
- b) It must lie more than five kilometres (as the crow flies) from a highway (marked "D#", for example D1 or D2).
- c) It must lie less than thirty kilometres (as the crow flies) from a city with more than fifty thousand inhabitants.
- d) It must lie either inside or less than thirty kilometres (as the crow flies) from a National Park (NP) or a Protected Landscape Area (CHKO).

Recommend (by underlining) two of the following six towns to Mr. Gazchuk. Both of towns you recommend must meet all four of his requirements.

Jemnice – Příbyslav – Rožnov pod Radhoštěm – Velký Osek – Vizovice – Volyně

PÍSEMNÝ TEST GEOGRAFICKÝCH ZNALOSTÍ

Celkem 40 bodů

Pomůcky: psací potřeby
Pro tento test není povolena kalkulačka ani žádný atlas.

5

7 bodů

Jedním z hlavních procesů, který dnes proměňuje podobu sídel a rozmístění populace ve vyspělých zemích, je **odchod obyvatel měst do jejich zázemí**. Počet obyvatel samotných měst se tak snižuje, v jejich okolí však dochází k nové výstavbě a počet obyvatel zde roste. Tento proces započal v severní Americe a západní Evropě, na síle nabyl po 2. světové válce a do Česka se „přelil“ po pádu komunistického režimu v roce 1989.

a) Uved', jak se tento proces nazývá:

b) Uved' dvě příčiny tohoto procesu

– tj. důvody které dnes vedou lidi k odchodu z měst do jejich zázemí:

c) Uved' tři negativní důsledky, které má anebo může mít tento proces – tj. problémy, které odchod lidí z měst do jejich zázemí vyvolává:

d) V severní Americe nabývá tento proces extrémní podoby, kdy se města doslova „rozlézají“ do okolní krajiny, a to v podobě „předměstí“ s velmi nízkou hustotou zalidnění, často bez promyšlenějšího plánu, ohledu na okolí a přirozená centra, či v podobě „ostrůvků“ zástavby v původní krajině. Z následujícího seznamu vyber (podtrhni) správný výraz, jímž se v angličtině tato extrémní podoba uvedeného procesu označuje:

building charge – estate surge – greenfield drive – housing crawl – rural growth – urban sprawl

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE C

6

11 bodů

Na území Česka jsme vybrali pět katastrálních území – v mapě jsou označena písmeny *a–e*. S těmi budeme v otázce 6 pracovat.

Autoři: J. D. Bláha, J. Kabrda.

a) Níže je přiloženo pět grafů. Každý ukazuje změny využití ploch od poloviny 19. století do současnosti v jednom z katastrálních území *a–e*. Přesněji řečeno, každý graf znázorňuje procentuální podíly sedmi dílčích kategorií využití ploch na celkové rozloze daného katastru, a to k roku 1845 a k roku 2010.

S definicí jednotlivých kategorií využití ploch jste se již setkali v předešlých kolech ZO, pro připomenutí ji uvádíme znovu v tabulce:

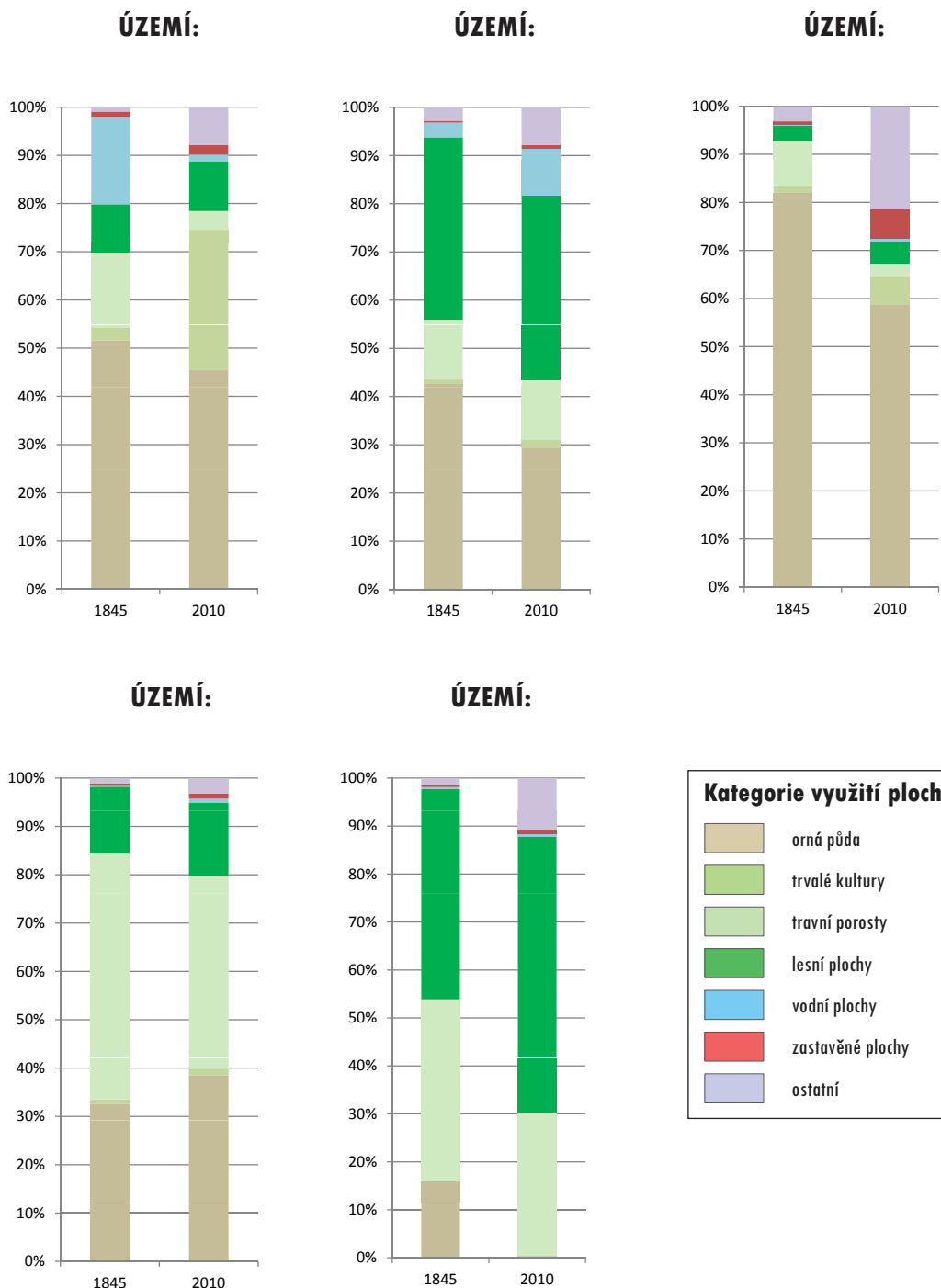
Základní kategorie	Dílčí kategorie	Vysvětlení
zemědělská půda	orná půda	
	trvalé kultury	sady, zahrady, vinice a chmelnice
	travní porosty	louky a pastviny
lesní plochy	lesy	
jiné plochy	vodní plochy	
	zastavěné plochy	
	ostatní	např. silnice a železnice, manipulační plochy, doly a skládky, veřejná zeleň a sportoviště, nevyužívaná a neplodná půda, skály apod.

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE C

Tvým úkolem je přiřadit jednotlivé grafy ke správným katastrálním územím z mapy.
Do záhlaví každého grafu připiš písmeno odpovídajícího katastrálního území.

Poznámka: nenech se zmást značným úbytkem vodních ploch v jednom z území
– došlo zde k dosti neobvyklému procesu, a to vysušení místního jezírka.

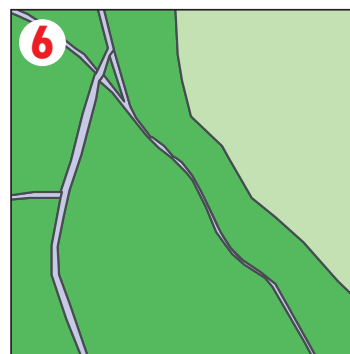
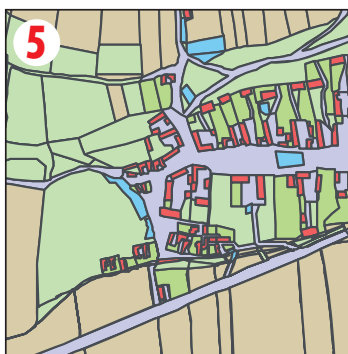
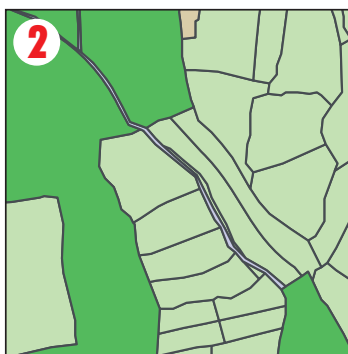
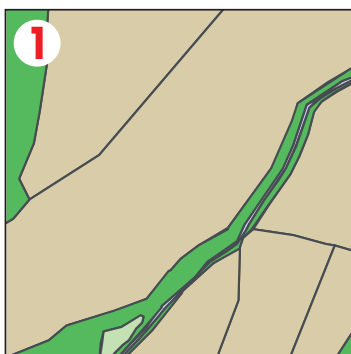

Zdroj: J. Kabrda podle databáze LUCS Czechia

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE C

b) Pro tři katastrální území – *a, b, c* (v mapě Česka označeny podtržením) – máme k dispozici i detailní mapy využití ploch za jednotlivé pozemky, a to k roku 1845 a k roku 2010. Z těchto map jsme z každého katastrálního území *a, b, c* „vyřízli“ čtvercovou plochu o velikosti 500 x 500 metrů, jednou zachycující využití ploch v roce 1845 a po druhé v roce 2010 ve stejném územním výřezu. „Výřezy“ byly voleny tak, aby byly pro daný katastr typické. Tyto čtverce jsou znázorněny níže. Jsou označeny čísla 1–6, legenda je stejná jako u grafů výše a je pro všechny čtverce společná.

*Zdroj: J. D. Bláha na základě Bičík, I. a kol. (eds., 2012):
Land Use Changes in Selected Regions in the World. Volume VII. IGU/LUCC Prague.*

Jednotlivé čtverce spoj do dvojic (vždy stejné území v roce 1845 a 2010) a přiřaď je k jednotlivým katastrálním územím (*a, b, c*). Čísla příslušných čtverců vyplň do tabulky:

Katastrální území	Číslo čtvercového výřezu	
	1845	2010
a		
b		
c		

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE C

c) Pro jednotlivé dvojice čtverců z katastrů *a, b, c* nyní v rozsahu asi jedné věty slovně popiš, jaké hlavní procesy se v tamní krajině od poloviny 19. století do současnosti odehrály.

Nejde o to popsat všechny změny, které ve čtverci objevíš, ale vystihnout ty nejpodstatnější procesy. Všímej si nejen změn rozlohy jednotlivých kategorií využití ploch, ale i změn detailní struktury krajiny (např. velikost pozemků).

(Příklad: „výrazné odlesnění a následné zornění, rozdělení velkých bloků orné půdy do menších políček, zbourání většiny osamocených budov“):

a

b

c

7

6 points

Four short poems below describe climate and river regimes in four European regions.
Link each poem to the corresponding region.

A : In spring the rivers
are very deep and very strong.
While summers are quite warm,
it's chilly all winter long.

B: June red, July red,
floods, beware, beware!
When the summer melting starts
the river leaves bridges in disrepair.

C : Summer is not hot,
winter is not cold
and rain always lashes
our mountain old.

D: When August comes
rivers are empty.
But in the winter
rains are more plenty.

ÚSTŘEDNÍ KOLO

KATEGORIE C

Wales –	Saxony –
Andalusia –	The Central Alps –

8**6 points**

There are twelve statements below. Eight of them are false and the other four are correct. **Circle the four correct statements:**

A	The island of Crete is a British colony.
B	There are more vineyards in the Czech Republic than in Portugal.
C	Denmark, Sweden and Norway are all constitutional monarchies.
D	Croatia joined the European Union in 2004.
E	The electronics company Philips is a Dutch company.
F	Macedonian is a Romance language.
G	Abandoned and unused industrial areas and facilities are known as “blackfields”.
H	Geothermal heat and nuclear power are both renewable energy resources.
I	In the United Kingdom, the share of the labour force employed in industry has been growing since the 1970s.
J	During warmer months, monsoon winds generally blow from the ocean to land and bring moist air.
K	The Canary Current is a warm ocean current, not a cold one.
L	The “Roaring Forties” are strong westerly (west-to-east) winds that dominate between the latitudes of 40 and 50 degrees in the Southern Hemisphere.

9 MULTIMEDIÁLNÍ TEST

Celkem 10 bodů

Zakroužkuj správné odpovědi

Pokud se spleteš, odpověď škrtni a napiš správné písmeno na konec řádku.

1	A	B	C	D
2	A	B	C	D
3	A	B	C	D
4	A	B	C	D
5	A	B	C	D
6	A	B	C	D
7	A	B	C	D
8	A	B	C	D
9	A	B	C	D
10	A	B	C	D